

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบกับการสัมภาษณ์เจาะลึก วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาหนังสือพิมพ์และสัมภาษณ์เจาะลึก
4. วิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดประชากรและเลือกตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเนื้อหาข่าวและภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและยังศึกษากระบวนการตัดสินใจในการคัดเลือกข่าวของคณะบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งประชากรของการวิจัยมีดังนี้

การกำหนดประชากร

ก. การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการพิจารณาข่าวและภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงที่นำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ในช่วง เดือนมกราคม 2539 - เดือนธันวาคม 2539

ข. การสัมภาษณ์เจาะลึก

ในการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ได้แก่ บรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดเลือกข่าวและภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับมติชน

การเลือกตัวอย่าง

ก. การวิเคราะห์เนื้อหา

กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์เนื้อหาได้กำหนดวิธีการเลือกตามลำดับ ดังนี้

1. เลือกชื่อหนังสือพิมพ์

ชื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาเนื้อหาข่าวและภาพข่าวในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม คือ ข่าวสด กับหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ คือ มติชน เพราะหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับเป็นหนังสือพิมพ์ในเครือบริษัทเดียวกัน แต่มีแนวนโยบายด้านการนำเสนอเนื้อหาและกลุ่มผู้อ่านต่างกัน

2. เลือกช่วงเวลา

กำหนดช่วงระยะเวลา 12 เดือน คือ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2539 ถึง 31 ธันวาคม 2539 ทั้งนี้โดยพิจารณาเห็นว่า ช่วงระยะเวลา 12 เดือนนั้น เป็นระยะเวลามากพอที่จะสะท้อนลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้

3. เลือกวัน

ทำการสุ่มโดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบระบบ ที่เรียกว่า Systematic Random Sampling ตามวันในสัปดาห์ (วันจันทร์-วันอาทิตย์) และไม่กำหนดว่าเดือนละกี่ฉบับ แต่ใช้วันที่ 1 มกราคม 2539 เป็นตัวต้นในการนับแล้วบวก 4 ไปเรื่อยๆ จนครบสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม 2539 รวมทั้งหมด 54 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ได้หนังสือพิมพ์ที่กระจายตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษาและไม่อยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อีกทั้งวิธีการนี้จะช่วยให้ได้ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่มีการเสนอเนื้อหาในสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงในการนำเสนอข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการสุ่มตัวอย่างนี้ได้จำนวนหนังสือพิมพ์ 184 ฉบับ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ก แสดงการเลือกตัวอย่างฉบับของหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษา

วัน เดือน	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
มกราคม		1	9	17		5	13
	21				25		
กุมภาพันธ์		29	6	14		2	10
	18				22		
มีนาคม		26	5	13		1	9
	17				21		
เมษายน		25	2	10		29	6
	14				18		
พฤษภาคม		22	30	8		26	4
	12				16		
มิถุนายน		20	28	5		24	1
	9				13		
กรกฎาคม		17	25	3		21	29
	7				11		
สิงหาคม		15	23	31		19	27
	4				8		
กันยายน		12	20	28		16	24
	1				5		
ตุลาคม		9	17	25		13	21
	29				3		
พฤศจิกายน		7	15	23		11	19
	27				31		
ธันวาคม		4	12	20		8	16
	24				28		
		2	10	18		6	14
	22				26		
		30					

4. เลือกเนื้อหา

เนื้อหาที่ทำการศึกษาได้เจาะจงเลือก ข่าวนำหน้าหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย ข่าว ภาพข่าว พาดหัวข่าวและรายละเอียดของข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับมติชน

ข. การสัมภาษณ์เจาะลึก

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ได้แก่ บรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าข่าวตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องของการคัดเลือกข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

บุคคลที่เป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์มีดังนี้

1. คุณสมหมาย	ปาริฉัตร	บรรณาธิการบริหาร	หนังสือพิมพ์มติชน
2. คุณเจตนา	จินิต	หัวหน้าข่าว	หนังสือพิมพ์มติชน
3. คุณฐาตุร	บุญปาน	บรรณาธิการบริหาร	หนังสือพิมพ์ข่าวสด
4. คุณสุวิวงศ์	เอื้อปฎิภาณ	หัวหน้าข่าว	หนังสือพิมพ์ข่าวสด

2. เครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 อย่าง คือ แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกเนื้อหาและแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์

ก. แบบวิเคราะห์เพื่อการจำแนกเนื้อหา

การจำแนกเนื้อหาในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งได้เป็น 6 ประเภทคือ

- 1) จำแนกประเภทตามลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ
- 2) จำแนกประเภทตามลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรุนแรง
- 3) จำแนกตามการให้ความสำคัญของข่าวที่นำเสนอ
- 4) จำแนกตามการให้ความสำคัญของภาพข่าวที่นำเสนอ
- 5) จำแนกตามลักษณะสำนวนภาษาที่นำเสนอ
- 6) จำแนกตามประเภทของข่าวที่นำเสนอ
- 7) จำแนกตามลักษณะการนำเสนอบุคคลผู้ตกเป็นข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง
- 8) จำแนกตามสถานที่เกิดเหตุการณ์ในข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง

1) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศ

เนื้อหาเกี่ยวกับเพศ คือ ข่าวและภาพข่าวในหน้าหนึ่งและหน้าต่อที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ข่าวหรือภาพข่าวที่ยั่วยุอารมณ์ ข่าวหรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาบรรยายเกี่ยวกับอวัยวะเพศและของสงวนอื่นๆ รวมทั้งการประกอบกิจทางเพศในลักษณะสร้างจินตนาการให้เกิดความรู้สึกทางเพศ และข่าวหรือภาพข่าวที่คาบเกี่ยวลามกอนาจาร (Pornography) ตลอดจนภาพที่เจตนาแสดงให้เห็นถึงอวัยวะสืบบางอย่าง ซึ่งมีได้ใช้ในทางการแพทย์ การศึกษา หรือการทำขึ้นเพื่อวิทยากรโดยเฉพาะ เช่น การอธิบายถึงชีววิทยา เป็นต้น

ส่วนภาพวัตถุหรือภาพศิลปะนั้นไม่จำเป็นว่าอยู่ในข่ายที่จะเป็นลามกอนาจาร รวมทั้งภาพวัตถุ ภาพศิลปะที่ถูกจำลอง พิมพ์หรือคัดขึ้นใหม่แล้วนำออกขายหรือแสดง ถือว่าไม่เป็นการลามกอนาจารเช่นกัน แต่ถ้าภาพเหล่านั้นถูกนำมาพิมพ์ขึ้นใหม่แล้วนำไปแทรกในข่าวที่เขียนเพื่อกามารมณ์แล้ว ภาพเหล่านั้นจะกลายเป็นภาพและข้อความที่เป็นลามกอนาจารทันที ส่วนในกรณีภาพข่าวคาบเกี่ยวไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นลามกอนาจารหรือไม่ ให้นำคำบรรยายใต้ภาพหรือเนื้อหาของข่าวนั้นมาประกอบการพิจารณา และถ้าเป็นเพียงการนำเสนอภาพเพียงอย่างเดียวไม่มีคำบรรยายใต้ภาพประกอบให้พิจารณาว่าภาพนั้นอยู่สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ตามสภาพสังคมในปัจจุบันหรือไม่

1.2 ข่าวหรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประพฤติดังกล่าวในเชิงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ (Sex Deviation) หรือความวิปริตทางกามารมณ์ในการสมสู่ทางเพศ เช่น การข่มขืน (Rape) การชอบอวดอวัยวะเพศต่อที่สาธารณชน (Exhibitionism) พวกรักร่วมเพศ (Homosexual) การเป็นนักถ้ำมอง (Voyeurism) พวกรักกับวัตถุสิ่งของของเพศตรงข้าม (Fetishism) เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ 10 คนรุมจับ ส.อ. นักร้องโฉบ โฉบ กคน. ในหอหญิง ม. ตรีศึกษา ”

(ข่าวสด 7 กุมภาพันธ์ 2539)

1.3 ข่าวหรือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ ที่มีใหม่เป็นเรื่องชู้สาวตามปกติของสังคม รวมทั้งข่าวหรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาที่เป็นการชักจูงให้ผู้อ่านนิยมชมชอบและนำไปประพาด ทำให้เสื่อมเสียต่อจารีตประเพณี วัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสำเร็จในการสมสู่ทางเพศ การสำส่อนทางเพศ พฤติกรรมของการยินยอมให้ร่วมเพศด้วยเพื่อการเสนอขาย กามารมณ์ เช่น โสเภณี การค้าและการล่อลวงผู้หญิง เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ เซ็กส์ไทยโจในอินเทอร์เน็ต หาดป่าตองแดนโลกีย์ ฉาวทั่วโลก ”

(ข่าวสด 14 กุมภาพันธ์ 2539)

2) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรุนแรง

เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง คือ ข่าวและภาพในหน้าหนึ่งและหน้าต่อในลักษณะดังนี้

2.1 ข่าวและภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำทางค่านร่างกายของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งหมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่ใช่กำลังจากอวัยวะในร่างกายหรือการใช้อาวุธหรืออุปกรณ์ใดๆ ประกอบก็ตาม ที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายของสิ่งมีชีวิตได้รับบาดเจ็บ ตาย เช่น ถูกยิง ขาขาด ฟกช้ำ เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ มาโหดตัดหัวหันมือ สงสัยมังกรจีนทมิฬ ”

(มติชน 16 มีนาคม 2539)

2.2 ข่าวและภาพข่าวที่เป็นการกระทำที่มาจากสาเหตุของอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ มลภาวะเป็นพิษ การทำลายทรัพย์สิน การสงคราม การเมือง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตบาดเจ็บหรือตาย เช่น รถชนคนบาดเจ็บ ไฟไหม้บ้านที่ส่งผลให้คนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต เป็นต้น

ตัวอย่าง

“เพลงโหม มาบุญครอง รุมแระบบป้องกันหัวย”

(มติชน 6 กุมภาพันธ์ 2539)

3) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามการให้ความสำคัญของข่าว

การพิจารณาการให้ความสำคัญของข่าวที่มีเนื้อหาเชิงลบที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในงานวิจัยนี้ หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญของการพาดหัวข่าวตามตำแหน่งที่ปรากฏในหน้าหนึ่ง ซึ่งโดยปกติหนังสือพิมพ์จะมีการพาดหัวข่าวประจำวันที่สำคัญที่สุด 1 ชิ้น นอกจากนั้นเป็นการพาดหัวข่าวประจำวันที่มีความสำคัญ (ในทัศนะของหนังสือพิมพ์) รองลงไป การพาดหัวข่าวตามลำดับความสำคัญสามารถจัดได้เป็น 3 ลำดับ ดังนี้

3.1 พาดหัวข่าวประจำวัน หมายถึง พาดหัวข่าวที่สำคัญที่สุดในแต่ละฉบับ ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ที่สุดในหน้าหนึ่ง กินเนื้อที่มากกว่า สะดุดตามากกว่า อยู่ด้านครึ่งบนหรือมีส่วนคาบเกี่ยวพื้นที่ครึ่งบนของหน้าหนึ่งเสมอ พาดหัวข่าวยักยมีเพียง 1 ชิ้นต่อ 1 ฉบับเท่านั้น

3.2 พาดหัวข่าวรอง หมายถึง พาดหัวข่าวที่มีความสำคัญและใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่รองลงมาจากพาดหัวข่าวยักยและมักจะปรากฏอยู่ที่ครึ่งบนหรือครึ่งล่างของหน้าก็ได้ และสามารถมีมากกว่า 1 ชิ้นก็ได้ ความกว้างของพาดหัวมากกว่า 2 คอลัมน์นิ้ว

3.3 พาดหัวข่าวธรรมดา หมายถึง พาดหัวข่าวที่มีความสำคัญและใช้ตัวอักษรที่มีขนาดรองลงมาจากพาดหัวข่าวใหญ่ แต่มีขนาดใหญ่กว่าพาดหัวข่าวเล็ก พาดหัวข่าวชนิดนี้จะอยู่ที่ส่วนใดของหน้าหนึ่งก็ได้มักมีหลายชิ้นในหน้าหนึ่ง มีความกว้างเพียง 2 คอลัมน์นิ้ว

เนื่องจากหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักใช้ขนาดและแบบของตัวอักษรในการพาดหัวข่าวแตกต่างกันไป พาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งอาจมีขนาดตัวอักษรเท่ากับหรือใกล้เคียงกับที่ใช้ในพาดหัวข่าวธรรมดาของหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งก็เป็นได้ ดังนั้นในการพิจารณาการให้ความสำคัญของข่าว คือ เมื่อมีการจัดลำดับความสำคัญของพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับใดก็จะเปรียบเทียบจัดลำดับตามขนาดตัวอักษรที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ เท่านั้น จะไม่นำมาศึกษาเปรียบเทียบกับฉบับอื่น

4) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามการให้ความสำคัญของภาพ

การพิจารณาการให้ความสำคัญของภาพที่มีเนื้อหาเชิงลบเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในงานวิจัยนี้ หมายถึง การวัดขนาด ปริมาณพื้นที่เป็น ตารางนิ้ว โดยแบ่งขนาดพื้นที่จากจำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่นำเสนอมาบวกกันแล้วนำมาแจกแจงความถี่แบบจัดกลุ่ม (Group frequency distribution) โดยการหาอันตรภาคชั้น (Interval) 3 ชั้น ดังนี้

1. การให้ความสำคัญมาก คือ มีพื้นที่ตั้งแต่ 38-56 ตารางนิ้ว ขึ้นไป
2. การให้ความสำคัญปานกลาง คือ มีพื้นที่ตั้งแต่ 19-37 ตารางนิ้ว
3. การให้ความสำคัญน้อย คือ มีพื้นที่ตั้งแต่ 0-18 ตารางนิ้ว

5) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามลักษณะภาษาและสำนวนที่นำเสนอ

การวิเคราะห์ภาษาที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงเนื่องจากภาษาที่ใช้ในการพูดห้วนๆ และภาษาในการเขียนข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงนั้นมักจะเป็นภาษาที่ใช้สำหรับเหตุการณ์ที่มีลีลาเคลื่อนไหว จึงมีวิธีการเขียนและใช้ข้อความที่แสดงการกระทำ (action) เพื่อสื่อความหมาย ได้แก่ การใช้ภาษาและสำนวนที่เร้าอารมณ์

การวิเคราะห์ลักษณะภาษาดังกล่าว ผู้วิจัยใช้วิธี review ลักษณะการใช้คำแทน ภาพพจน์ สำนวนและลีลาการเขียน โดยวัดจากคำที่ปรากฏในข่าวเพศและความรุนแรงดังต่อไปนี้

1. คำแทน คือ การใช้คำอีกคำหนึ่งแทนคำอีกคำโดยคำเหล่านั้นจะเป็นคำที่มีความหมายร่วมกันซึ่งเรียกว่า คำแทน ซึ่งคำที่ใช้แทนนั้นอาจเป็นคำที่มีความหมายเดียวกันหรือการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นถึงการใช้คำที่เร้าอารมณ์

ตัวอย่าง การใช้คำกริยาที่แทนความหมายร่วมกันของคำว่า ข่มขืน

“หนังสือไปเป็นเหตุ ด.ช. 14 รับสิ้น ขืนใจน้องแอร์”

(ข่าวสด 16 สิงหาคม 2539)

คำว่า ขืนใจ หมายถึง บังคับให้ยอมทำตาม เช่น ขืนใจเด็กให้กินยา, ข่มขืน ในที่นี้ใช้ในความหมาย ข่มขืน

2. การเปรียบเทียบเกินความจริง คือ การใช้คำที่สร้างสีสัน สร้างอารมณ์ เพื่อเน้นเรียกร้องความสนใจ หรือเน้นความรู้สึกและบางครั้งทำให้ชาวเกินจริง

ตัวอย่าง

... สองพี่น้องเขื่อร้ายไต่อยู่ข้างศพ บิดา-มารดา ซึ่งเสียชีวิตจนกองเลือด ...

(ข่าวสด 20 พฤษภาคม 2539)

เสียชีวิตจนกองเลือดเป็นการเปรียบเทียบความจริงเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพน่าหวาดเสียวที่เหยื่อเสียชีวิตและสภาพศพมีเลือดออกมาก

3. ภาพพจน์ คือ คำหรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำ เพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งในใจของผู้อ่าน อีกทั้งเป็นคำที่สามารถสื่อความหมายให้เห็นภาพได้ เช่น

3.1 นามนัย คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คุณสมบัติเด่นๆ ส่วนหนึ่งเพื่อแทนความหมายทั้งหมดหรือภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้ชื่อเรียกรวมๆ แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ตัวอย่าง

“ผู้ว่าฯ ชลบุรี สั่งล่าไอ้หื่น ข่มขืนฆ่าในอำเภอ ”

(ข่าวสด 4 มีนาคม 2539)

คำว่า ไอ้หื่น ในแง่นามนัย หมายถึง ฉายาที่ใช้เรียกฆาตกรรบ้ำกามที่ข่มขืนหญิงสาว

3.2 บุคลาธิษฐาน (Personification) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบโดยนำสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวราวกับเป็นคน หรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้น ทั้งรูปธรรมและนามธรรมจนดูประหนึ่งว่าเป็นคน

ตัวอย่าง

“แม่น้องนั่งสิ้นหวังบนพระคงคาหาลูก เพื่อนำให้ไร้ร่างสลดตา เรือล่มจม ยกคริว 5 ศพ ”

(มติชน 21 มีนาคม 2539)

พระคงคา ในแง่ของบุคลาธิษฐาน หมายถึง การกำหนดบทบาทและฐานะของ
แม่น้ำเสมือนเป็นสิ่งมีชีวิตคือ พระคงคา

3.3 อุปมา (Simile) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกันโดยมีคำเชื่อมโยง เช่น คำว่า
ปาน ราว ประหนึ่ง เพียง เทียม

ตัวอย่าง

... มาตรการโหดถึงร่องรอยข่มขืนสุดทารุณราวกับสัตว์ป่า ...

(ข่าวสด 7 กรกฎาคม 2539)

เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพพจน์ที่ให้ความหมายทำนองว่า เยื่อได้ถูกข่มขืนอย่างโหดร้าย
มากราวกับการกระทำของสัตว์ป่า

4. สุภาษิต-สำนวน-คำพังเพย

ตัวอย่าง

“ ชุมคนร้ายแอบของเขามาจึงทรัพย์สินในร้านจับได้คาน้ำคางเขา “

(ข่าวสด 1 มีนาคม 2539)

เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนว่า ตำรวจสามารถจับคนร้ายได้ในขณะที่กำลังแอบ
มาขโมยทรัพย์สินในร้าน

5. ลีลาการเขียน คือ ลักษณะการใช้ภาษาในการให้รายละเอียดข่าวที่เน้นการนำเสนอวิธีการ เช่น การ
นำเสนอข่าวให้เห็นภาพที่สื่อไปในเชิงอนาจารทางเพศหรือการนำเสนอวิธีการก่ออาชญากรรมที่ชัดเจน
มากเกินไป

ตัวอย่าง การนำเสนอข่าวให้เห็นภาพที่ส่งไปในเชิงอนาจารทางเพศ

... บุกรวบนำชาย หินกามก่อกศิโฉดชื่นใจหลานสาววัยแค่ 10 ขวบ ไข่มะนาว
ยัดปากแล้วไข้เชือกผูกแขนขา จับขึงพืดกับต้นไผ่ก่อนลงมือขยี้สวาท ...

(ข่าวสด 2 เมษายน 2539)

ตัวอย่าง การนำเสนอวิธีการก่ออาชญากรรมมากเกินไป

... มือเชือดไก่ที่กลายเป็นฆาตกรเชือดคอเมียเล่ามาที่เกิดเหตุว่า จุดแรกที่ลงมือ
คือที่คอโดยจิกผมและปาดด้วยมีดทันที แต่ภรรยาพยายามดิ้นรนไข้เล็บข่วนหน้าเป็นแผลเลยยิ่งโมโห
ไข้มือจับผมกระชากแล้วเชือดเต็มแรงก่อนฟันตามร่างกายอีกหลายแห่ง ...

(ข่าวสด 22 เมษายน 2539)

6) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามประเภทของข่าวและภาพข่าวต่างๆ ตามแนวทางต่อไปนี้
ต่อไปนี้

1. ข่าวอาชญากรรมและข่าวโรงพัก หมายถึง เรื่องราวที่มีเนื้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
อาชญากรรมทุกประเภท ทั้งนี้รวมถึงเรื่องราวอันเกี่ยวกับการกระทำซึ่งอาจไม่เป็นการคิดทางอาญา แต่
เป็นสิ่งอันไม่ควรปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณอันดีงามของสังคม
2. ข่าวการเมือง ข่าวการทหารและสงคราม หมายถึง ข่าวการทำงานของรัฐบาลที่มีผล
กระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการรายงานความ
เคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ของวงการทหาร การต่อสู้ป้องกันประเทศ
3. ข่าวอุบัติเหตุ เพลิงไหม้และภัยพิบัติ เป็นข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุเกิดขึ้นจากอะไร ใคร
ได้รับอุบัติเหตุจากครั้งนี้บ้าง ทำไม จึงมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น และมีการสูญเสียทั้งชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน
สินมากน้อยเพียงไร
4. ข่าวสิ่งแวดล้อม หมายถึง การรายงานเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มี
ผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม
5. ข่าวเศรษฐกิจ หมายถึง ข่าวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้ง
ข่าวเกี่ยวกับการเงิน การธนาคาร การซื้อขายหุ้น สินค้าขึ้นราคา ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะการซื้อขายใน

ตลาดหลักทรัพย์ การขึ้นหรือลดดอกเบี้ยเงินฝากหรือเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ หรือเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการค้า การประกอบการทางการเกษตรและอุตสาหกรรม สินค้าอุปโภคบริโภค รายได้ส่วนบุคคล และรายได้ประชาชาติ การประกอบอาชีพ

6. ข่าวสังคม บุคคลและข่าวบันเทิงต่างๆ หมายถึง เรื่องราวที่มีเนื้อหา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลประเภทที่มีความเด่นดังในสังคม ความเคลื่อนไหวของบุคคลในสังคม

7. ข่าวเกษตรและอุตสาหกรรม หมายถึง การรายงานเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในเรื่องทางการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่นการผลิตอาหาร การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก การปรับปรุงพันธุ์เครื่องมือในด้านการเกษตรหรืออุตสาหกรรม ระดับราคาสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม

8. ข่าวกีฬา หมายถึง การรายงานเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านล่วงหน้าการแข่งขัน ตลอดจนรายละเอียดต่างๆ หลังการแข่งขันแล้ว

9. ข่าวการแพทย์และสาธารณสุข หมายถึง เรื่องราวที่มีเนื้อหาที่ให้รายละเอียดหรือเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับสุขภาพประชาชน การรักษาพยาบาล การป้องกันโรคร้ายต่างๆ การควบคุมโรคติดต่อ การค้นคว้าด้านยารักษาโรค

10. ข่าวศาสนา หมายถึง เรื่องราวที่มีเนื้อหาและรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมและศาสนา

11. ข่าวแรงงาน หมายถึง การรายงานข่าวที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับด้านแรงงาน การจ้างงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาด้านแรงงานต่างๆ

12. อื่นๆ หมายถึง ข่าวประเภทต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับข่าวประเภทต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

7) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามลักษณะการนำเสนอบุคคลผู้ตกเป็นข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง

การระบุรายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงนั้น ได้แก่ การระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล เพศ(ชาย,หญิง) อายุ ที่อยู่ อาชีพ ภูมิลำเนา สถานที่ศึกษาและสถานที่ทำงาน โดยแบ่งลักษณะการนำเสนอบุคคลผู้ตกเป็นข่าวออกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ

8) แบบวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามสถานที่เกิดเหตุการณ์ในข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง ซึ่งสามารถแบ่งสถานที่เกิดเหตุการณ์ในข่าวดังต่อไปนี้ คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ กรุงเทพฯและต่างประเทศ

หน่วยในการวิเคราะห์

1. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยในการวิเคราะห์เป็น 2 หน่วย คือ

- เนื้อหาหลัก (Theme) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ประเภทข่าว ประเภทของเนื้อหาเชิงลบที่เกี่ยวกับเพศและประเภทของเนื้อหาความรุนแรง โดยพิจารณาเนื้อหาแต่ละชิ้นว่ามีแนวคิดหลักอย่างไรและจัดอยู่ในขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดไว้

- รายเรื่อง (Items) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์การให้ความสำคัญของข่าวและภาพข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง

- คำ (Word) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ส่วนภาษาข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง

2. หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) ในการวิจัยครั้งนี้ระบุจำนวนในการวิเคราะห์ไว้ 2 หน่วย คือ

- เนื้อที่ (Space) โดยพิจารณาเนื้อหาเฉพาะที่เป็นภาพข่าวเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงเป็นตารางนิ้ว

- ความถี่ (Frequency) โดยนับจำนวนชิ้นของเนื้อหาที่ปรากฏในกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความยาวของเนื้อหาที่แตกต่างกัน

ข. แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล (การสัมภาษณ์) ในที่นี้ คือ แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อทราบถึงนโยบายในการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของหนังสือพิมพ์ดิชนและข่าวสดจากหัวหน้าข่าวหรือบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกข่าวและภาพ

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์นี้เป็นเพียงแนวทางคร่าวๆ โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อไม่เป็นการจำกัดการให้คำสัมภาษณ์และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและลึก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป แนวคำถามกำหนดเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน พื้นความรู้ ภาระหน้าที่รับผิดชอบ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางและนโยบายการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ไปของกองบรรณาธิการ เช่น ทัศนะหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหาการทดสอบการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 40 ชิ้น แล้วผู้วิจัยได้หาผู้วิเคราะห์ร่วมจำนวน n ในที่นี้ $n = 3$ คน ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโท ภาคหนังสือพิมพ์ มาร่วมลงรหัสจากหนังสือพิมพ์ที่สุ่มตัวอย่าง แล้วทำการวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำมาคำนวณตามหลักของ Hoisti¹ ดังนี้

สูตรหาความเชื่อมั่น

$$R = \frac{N(C1,2,3,...n)}{(C1+C2+C3...+Cn)}$$

¹ Roger D. wimmer and Joseph R. Dominick, Mass Media Research : An Introduction Second Edition (Belmont California : Wadsworth Publishing Company , 1987)

เมื่อ R คือ ค่าความน่าเชื่อถือ

N คือ จำนวนผู้ลงรหัส

C_1, C_2, C_3 คือ จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสมีความเห็นเหมือนกัน

$C_1 + C_2 + C_3 \dots + C_n$ คือ จำนวนครั้งรวมกันทั้งหมดของผู้ลงรหัสที่ทำการศึกษา

ค่าที่ได้จากการพิจารณาไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงถือได้ว่าเป็นความเชื่อมั่น

- การทดสอบความเชื่อมั่นของข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศและความรุนแรง จำนวน 40 ชิ้น ค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้

$$3(C_{1,2,3}) = 3(36)$$

$$C_1 + C_2 + C_3 = 40 + 40 + 40$$

แทนค่าในสูตร

$$R = \frac{108}{120}$$

$$= 0.9$$

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้เท่ากับ 0.9 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoisti

- การทดสอบความเชื่อมั่นของภาพที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรง จำนวน 40 ชิ้น ค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้

$$3(C1,2,3) = 3(31)$$

$$C1+C2+C3 = 40+40+40$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} R &= \frac{93}{120} \\ &= 0.77 \end{aligned}$$

ในการวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้เท่ากับ 0.77 ถือว่ามีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ของ Hoisti

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เนื้อหาเชิงลบที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะรวบรวมจากหอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะข่าวและภาพข่าวแล้วพิจารณาดูขอบข่ายเนื้อหา รวมทั้งเปรียบเทียบนโยบายการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับจากแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากผลการบันทึกจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์และคำให้สัมภาษณ์ ได้แก่

ก. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC+ ส่วนข้อมูลที่เก็บรวบรวมและบันทึกไว้แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติต่อไปนี้

- สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการหาค่าสถิติร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ จำนวน ความถี่ และเนื้อที่เฉลี่ย ของข่าวและภาพข่าวที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพและแนวประชานิยมที่ทำการศึกษา

- สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างประชากร 2 กลุ่ม โดยใช้ค่า Chi-Square ทำการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาค่านัยสำคัญของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับว่า ให้ความสำคัญกับข่าวและภาพที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงแตกต่างกันหรือไม่

ข. การวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ โดยการเรียบเรียงข้อมูล จำแนกเป็นประเด็นและสรุปประเด็นต่างๆ จากนั้นวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้ โดยใช้วิธีการพรรณนาในการอธิบายข้อมูลที่ศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย